Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery St Jersey City, N J 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК XC. Ч. 55. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 24-го БЕРЕЗНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 24, 1983 No. 55. VOL. XC.

Відбулися Загальні збори Монтреальської Округи УНС

Текля Мороз

Монтреаль, Кве. (А. Гладилович).—У понеділок, 7-го березня ц.р., тут в одній з кімнат Пластового Дому відбулися Загальні збори Монтреальського Окружного Комітету Українського Народного Союзу. З 8 відділів Округи (7-у Квебеку й 1-в Оттаві) тільки один відділ не був на зборах заступлений. З Оттави приїхав на Збори головний директор УНСоюзу для Канади сен. Павло Юзик. Головою зборів була головна радна і голова Окружного Комітету Текля Мороз. Секретарював новий секретар 475-го Відділу Мирослав Гарматюк.

Присутні на Зборах вшанували однохвилинною мовчанкою пам'ять біля 20 членів УНС Монтреальської Округи, які упокоїлися в останньому діловому році.

Сен. П.Юзик виголосив доповідь про УНС в Канаді Він сказав, що має добрі й погані вісті в цій справі. Добрі вісті: на останній Конвенції переобрано всіх делеґатів з Канади й уже цього року УНС в цій країні матиме свою Дирекцію й бюро. Погані вісті: в Канаді число членів із життьовим забезпеченням зменшується, загальна сума забезпечень паде, а з 64-ох відділів тільки одна третина діяльна. Ситуація повинна тут поправитися, коли буде створена Дирекція УНС для Канади. Відповідаючи на питання дискутантів, сенатор сказав, між іншим, що Українська Будівля Союзу себе оплачує й що його вартість вже подвоїлася.

В своєму звіті за останній діловий рік Т.Мороз порушила, зокрема, справу приєднування нових членів до УНС на терені Округи. Вона сказала, що, хоч призначена для Округи квота була надто висока, її тут виконано на 76,2 відсотка, здобуваючи таким чином перше місце між Округами в Канаді.

Збори рішили вислати спеціяльну подяку за жертвенну працю для УНС дотеперішньому секретареві Окружного Комітету Осипові Дячишинові, який з уваги на стан свого здоров'я не може далі залишитися на цьому пості.

Учасники Зборів з жалем попращали активного члена УНС Брониславу Мельник, яка незабаром виїде до Торонто, щоб бути ближче своїх дітей і внуків. 27 років тому в домі бл. п. Богдана Мельника й його дружини Бронислави народився 434-ий Пластовий Відділ, який став найбільшим у Монтреальській Окрузі. Зворушена Б. Мельник запевнила при-

(Продовження на ст. 3-ій)

Зростає архів ДЦ УНР

Оттава, Онт. (ОУПС-УІБ). — Тут у приміщенні Державного архіву Канади відбулося 3-го березня чвертьрічне зібрання Архівного Комітету ДЦ УНРеспубліки під головуванням Юрія Сальського.

Із звітів за кінець 1982 й початок 1983 років присутні довідалися про нові поступлення до збірки ДЦ УНР, головно матеріялів з Мюнхену, Лондону й інших міст. Вшановуючи пам'ять сл.п. ген. К.Мандзенка з Чикаго, рішено одночасно звернутися до його родини в справі його архівних матеріялів. Проф. Ярослав Рудницький інформував про збірку дипломатичних документів 1917-1920 років, що її проводить родина проф. Н.Василина в Каліфорнії. Представник Державного архіву в Комітеті М.Момрик подав відомості про набутий архів сл. п. д-ра Д.Донцова, в справі якого приготовляється окремий комунікат до преси з нагоди 100-ліття народин і 10-ліття смерти цього українського мислителя.

В загальному стверджено зріст зацікавлення української діспори колекціями україніки в Державному архіві Канади так з боку дослідників, як і жертводавців української документації в столиці Канади.

АКАДЕМІЯ Т.ШЕВЧЕНКА В БРУКЛИНІ

Бруклин, Н.Й. — Старанням Об'єднаного Комітету українських організацій тут відбудеться в неділю, 27-го березня ц.р., о год. 1-ій по полудні в залі цілоденної української школи — Академія для вшанування Тараса Шевченка. У програмі: виступ церковного хору під диригентурою Лева Рейнаровича, гуртка бандуристів під керівництвом Л.Ларсон, сольоспів Л.Рейнаровича, деклямації молоді; фортепіяновий акомпаніямент проф. Т.Левицький. Святочне слово виголосить І.Соколенко.

Відбудеться товариська імпреза УЗХ

Філядельфія, Па. — У традицію товариського життя громади в Філядельфії ввійшла імпреза Українського Золотого Хреста „Великопісний оселедчик", що його влаштовує 20-ий Відділ Українського Золотого Хреста ім. О.Ґенґало, щоб провести час у дружній атмосфері, послухати гарних виступів програми вечора та почастуватися добре приготованими стравами. Так і цього року т.зв. „Великопісний оселедчик" відбудеться в суботу, 26-го березня, в авдиторії церкви Благовіщення Пречистої Діви Марії при 1206 Valley Rd., Melrose Park, Pa. Початок імпрези о 5-ій год. по полудні.

Учасниками програми будуть: Мирося Новаківська-Волошин — меццо-сопрано, фортепіяновий супровід проф. Галина Руденко, Роман Левицький — бандурист, Петро Прус — скрипаль, Мамай — гумор і сатира, Маріянна, Оксана і Марта Михайлюк — рецитація. Ведучою програми буде Володимира Кавка. На імпрезі передбачене льосування образів, виграші вступу. Вступ 7 дол. включає добірну буфетову гостину. Увесь дохід вечора призначений на стипендійний фонд таборів молоді УЗХ.

ПОМЕР Д-Р БОГДАН БАКАЙ

Сан Дієго, Каліф. (О.С.) — У суботу, 17-го березня ц.р., тут помер на 60-му році життя визначний український науковець, професор Каліфорнійського університету д-р Богдан Бакай. Покійний залишив у глибокому смутку родину в Сан Дієго, батьків у Філядельфії та українську громаду.

ІЗРАЇЛЬ ПЕРЕДАСТЬ ЗСА ІНФОРМАЦІЇ

Вашінгтон. — Ізраїль погодився поділитися зі ЗСА інформаціями про совєтське військове спорядження і тактику, які Ізраїль здобув у війні з Ливаном минулого року, не наполягаючи на підписанні спеціяльної угоди про виміну важливої інформації.

Таке рішення прийняв уряд Ізраїля за ініціятивою нового міністра оборони Моше Аренса, який був послом Ізраїля у Вашінгтоні. Воно закінчило довгу суперечку між двома урядами, а Пентаґон привітав його як „підбадьорюючий крок у розвитку відносин".

Згідно з повідомленням речника ізраїльського посольства, Аренс повідомив про це державного секретаря Джорджа Шулца і секретаря оборони Каспара Вайнберґера.

На початку наступного місяця до Ізраїля прибуде чотириособова група спеціялістів військовоповітряних сил ЗСА, щоб розглянути велику кількість інформації, яку здобули ізраїльці під час своїх боїв з сирійцями в Ливані, та прийняти інформації від ізраїльців про найновішу совєтську зброю, яку вживали сирійці в боях.

У заяві, виданій міністерством оборони Ізраїля, говориться, що „Ізраїль переконаний, що ця важлива інформація, яку він має, буде дуже цінною для ЗСА і далі посилить і скріпить безпеку та інші відносини між двома країнами".

СВІТОВЕ ЖИДІВСТВО АТАКУЄ МОСКВУ

Єрусалим, Ізраїль.— Світова конференція для справ совєтських жидів, яка відбувалася тут у днях 17-19-го березня ц.р., винесла резолюції, які гостро засудили совєтський уряд за припинення жидівської еміґрації з СССР. Конференція також винесла чотири постуляти, звернені до Москви, а саме: відчинити двері для еміґрації, звільнити жидівських політичних в'язнів-дисидентів, припинити урядом інспірований антисемітизм та перестати переслідування жидів, які хочуть зберегти свою релігію і культуру.

В Конференції взяло участь 1,500 делеґатів із 31 країни, які також висловили моральну підтримку жидівським активістам у СССР.

За останні 10 років біля 270,000 жидів виеміґрувало з СССР, але в 1982 році совєтський уряд відмовив візи 2,906 жидівським родинам, які нараховували 9,310 осіб.

Між присутніми на Конференції були: Джін Киркпатрик, американський амбасадор до ОН; Сімон Вілл, колишній голова Европейського парляменту; президенти з чотирьох складових частин Ню Йорку — Бруклину, Квінсу, Бронксу і Статен Айленду; визначні правники, судді і прокуратори з Америки й Европи та парляментаристи з Італії, Ізраїля, Британії, Голляндії, Канади, Панами, Франції, Бельгії, Еспанії, Махіко, Австрії, Швеції і ЗСА.

Конференція отримала телеграму від президента Роналда Реґена, в якій сказано, між іншим, що „Америка від довшого часу активно підтримувала право совєтських жидів практикувати свобідно свої культурні традиції та еміґрувати з СССР, якщо вони цього бажають. Ми про це безнастанно повторяли совєтським провідникам, підкреслюючи колосальний вплив тих справ на совєтсько-американські відносини".

„Правда" заповідає мобілізацію лівих в Німеччині

Москва. — Газета „Правда", орган ЦК КПСС, помістила у числі 10-го березня ц.р., довшу інформацію про вислід парляментарних виборів у Західній Німеччині, у яких, як відомо, перемогу здобули християнські і вільні демократи. Дещо більше голосів зібрали також так звані „зелені", які виступають ніби то за збереження і охорону довкілля, але фактично вони творять основну базу лівих для всяких протестаційних акцій звернених в першу чергу проти нуклеарної зброї, розміщення в Німеччині американських ракет середнього засягу у противагу таких же ракет совєтського типу у Східній Німеччині й інших країнах Варшавського Пакту. Вони однак здобули більше, як п'ять відсотків голосів і матимуть своїх представників у парляменті.

„Правда", інформуючи про перебіг виборів і заяву канцлера Федеративної Республіки Німеччини Гельмута Коля про продовження тісної співпраці із З'єднаними Стейтами Америки й іншими державами членами Північно-Атлантійсьського Союзу (НАТО), пише, що християнсько-демократична партія і сам Коль „вповні підтримують політику Роналда Реґена, скеровану на односторонне роззброєння СССР і тому вона не може бути предметом переговорів".

Переповівши в подробицях про всі „неґативи" політики християнських демократів і Франца-Йосифа Штравса, баварського політика, який „також претендує на якийсь пост в новому уряді Коля", „Правда", а зглядно совєтське пресове агенство в Бонні каже, що „боннському правому блькові треба і можна протиставитись і дати йому відсіч, якщо усі демократичні і миролюбиві сили, в першу чергу робітництво і їхня організації (профспілки) будуть готові до спротиву; коли соціяль-демократи і комуністи, 'зелені' і 'альтернативісти', ліберали і обдурені Колем сили, які покищо підтримують урядові партії, — будуть спільно виступати і співпрацювати між собою".

Спираючись на матеріяли опубліковані комуністичною партією Німеччини після виборів „Правда" закликає до об'єднання усіх „миролюбних сил", бо тільки тоді „затріюмфує справедливість і наступить скріплення тих сил, які змагаються за мир".

Політичні спостерігачі на Заході, а зокрема в Західній Німеччині, назвали згадану інформацію ТАСС вмішуванням у внутрішні справи іншої держави, проти чого так часто протестує Москва у відношені до Заходу. Крім того, як стало відомо, Штравс не ввійде до уряду Коля.

ВЛАШТОВУЮТЬ БАЗАР

Юніондейл, Н.Й. — Сестрицтво св. Марії і св. Ольги при парафії української православної церкви св. Михаїла тут влаштовує Великодній базар у суботу, 26, і в неділю, 27-го березня, від 12-ої до 4-ої год. по полудні в Культурному Центрі св. Михаїла при 147 Мейпл авеню. Великий вибір речей — писанок, вишивок, кераміки і приладдя для писання писанок, а також печиво, вареники і смачний буфет.

І в Західній Европі соціяльне забезпечення стоїть перед кризою

Проблема забезпечення старших віком осіб у Західній Европі є тепер так актуальною і пекучою, як і в ЗСА. Причинами того явища є економічна криза у світі і рівночасно довше життя пересічної людини.

Від 1974 року в Західній Европі поволі зростає безробіття; тим самим кількість людей, що платять вкладки до соціяльного забезпечення для старших, меншає. Тому европейські уряди і політичні партії серйозно розглядають можливості, як наладнати справу плачення старечих пенсій, щоб держава не докладала до них надто багато. Сьогодні в Західній Німеччині податки від 100 працюючих оплачують старечі пенсії для 43 осіб. Передбачують, що в роках 2000-2030, коли осягнуть пенсійний вік члени покоління, що народилося зараз після Другої світової війни, відношення буде 1 до 1.

Серйозне затурбовання західньоевропейських урядів цією справою викликане ще й тим, що вона майже всеціло є їхньою відповідальністю. Там немає таких пенсійних програм приватних підприємств, як в ЗСА, і люди всеціло здаються на поміч держави. З кожним роком, однак, західньоевропейські держави мусять поширювати свій бюджет на соціяльне забезпечення, і тому багато економічних аналітиків уважає, що треба цей стан змінити. Це зустрілося з великим спротивом політиків, які тремтять за свою популярність серед населення. Тому у недавніх виборах у Західній Німеччині кандидати обидвох партій не порушували у своїх промовах делікатної справи соціяльного забезпечення. Поодинокі представники політичних партій признають тут і там публічно, що Західна Німеччина живе „понад стан" і що час змінити загальну настанову до життя. В Західній Німеччині, як і в інших країнах Західньої Европи, старечі пенсії є дуже добрі і високі, а рівночасно вік, в якому обов'язує емеритура, знижують. У Франції соціялістичний уряд поставив минулого місяця вимогу, щоб звільняти усіх з роботи з 60-им роком життя, а не з 65-им, а в Італії можливість іти на емеритуру дуже вчасно була вже причиною неодного скандалу. В останніх роках число емеритів зросло на 120 відсотків, а тих, що допомагають своїми податками їх забезпечити, — лише на 15 відсотків. Італійська преса широко розписується про недавній випадок, коли 29-літня учителька середньої школи пішла „на емеритуру" з пенсією 430 долярів на місяць.

Хоча низький пенсійний вік оправдують тим, що дається можливість праці молодим безробітним, то з другої сторони працюючі неґодують, що вони своїми високими данинами платять спокійне і виґідне життя людям, які ще зовсім здібні до праці. Це і є причиною, чому населення Західньої Европи голосно протестує проти піднесення податків, якими уряди мали б допомагати у виплачуванні соціяльного забезпечення. Так, як тепер справи стоять, за виїмком Голляндії та Франції, всі держави Західньої Европи доплачують щораз більше зі своїх бюджетів на забезпечення емеритів, і якщо не дійде до якоїсь реформи в тому напрямі, вони будуть в куди гіршій ситуації, як Уряд ЗСА.

У світі

ФРАНЦ ЙОЗЕФ ШТРАВС НЕ ПРИЙМЕ пропозиції канцлера Західньої Німеччини Гельмута Коля приєднатися до його кабінету в Бонні і зайняти якийсь міністерський пост. Штравс заявив, що він залишиться в Мюнхені як прем'єр Баварії. Це повідомлення закінчило непідтверджені чутки про те, що плянує Штравс після перемоги у виборах 6 -го березня партії Коля християнських демократів і їх баварської посестри, якою керує Штравс. Сподівалися, що Штравс займе посаду міністра закордонних справ і тим самим витіснить Ганса-Дітріха Ґеншера, лідера партії вільних демократів, яка є також членом коаліції. Здається, Коль не бажав віддати пост міністра закордонних справ Штравсові, а готував йому місце заступника канцлера. Баварська партія Штравса буде заступлена в коаліційному уряді п'ятьма міністрами.

ОФІЦІЙНІ ПОВІДОМЛЕННЯ З ПЕРУ говорять, що в наслідок сильних дощів, зсувів та обвалів щонайменше два міста в північному Перу були засипані землею і понад 50 осіб загинуло, а приблизно мабуть 500 пропали безвісти Поліція Перу говорить, що в провінції Касма, 210 миль на північ від Ліми, вийшли з берегів річки Касма і Сечін та змивають все на своєму шляху. Цілі селища зносить вода і забирає з собою, включаючи доми, худобу і людей. Села Кашіпампа і Уаркос змиті повністю. В Чімботе, найбільшому порті, 40 миль на північ від Касми, інша річка, Лякрамарка, змила в море 2,000 домів, вбиваючи понад 20 осіб.

У ШТРАСБУРҐУ, ФРАНЦІЯ, ПІДПИСАНА УГОДА між 10-ма европейськими країнами, ЗСА і Канадою про виміну в'язнів: ув'язнені в чужій країні зможуть відсидіти своє покарання у своїй країні.

СОЦІЯЛ—ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ ФІНЛЯНДІЇ легко втримала своє положення найбільшої партії країни у парляментських виборах, які відбулися в неділю і в понеділок, 20-го і 21-го березня. Консерватисти не зуміли взяти верх над центролівими. Розподіл політичних сил в парляменті залишиться майже попереднім з деякими змінами на користь соціял-демократії. Фінське радіо повідомило, що на основі неофіційного підрахунку голосів, соціял-демократи будуть мати 58 депутатів у 200-членному парляменті, здобувши шість нових місць, а консерватори 44, втратили два. Аґрарна центриська партія здобула 38 місць, втратила три місця, Фінська народно-демократична ліґа, опанована комуністами здобула 28 місць, втративши вісім, Шведська народна партія матиме 10 місць, як і перед тим, народницька сільська партія здонула 17 місць, на 11 більше, ніж мала у попередньому парляменті. Менші групи отримали в загальному шість місць. Виявляється, що сучасна урядова коаліція, у склад якої входять соціял-демократична партія, шведська партія і партія центру буде мати невелику більшість 106 місць з 200 у порівнянні з 103 у попередньому парляменті.

В ЕЛЬ САЛЬВАДОРІ найбільша партія стоїть перед загрозою розколу з огляду на розходження щодо назначення кандидата на пост президента в наступних президентських виборах.

РАКЕЛСГАВЗ ОЧОЛИТЬ ЕПА

Вашінгтон, — Президент Роналд Реґен найменував у понеділок, 21-го березня ц.р., Вілліяма Д.Ракелсгавза на нового директора Федеральної Аґенції охорони довкілля, після резиґнації з цього становища Енн Бирфорд і довготриваючих контроверсій, які постали на тлі недостатньої уваги цієї Аґенції до проблем занечищеного хемічними відпадками довкілля в багатьох стейтах ЗСА.

Аґенція охорони довкілля, кажуть речники аж шістьох конґресових комісій, які перевіряють справу „політичної маніпуляції" і фаворитизму, мала всі дані зробити багато більше заходів, щоб зберегти населення перд загрозливими впливами хемічних відпадків, а головно мала достатню кількість грошей в сумі 1,5 більйона долярів з яких вона не витратила навіть половини. Речники ЕПА бороняться перед „нападами" комісій тим, що Адміністрація президента Р.Реґена веде в основному дуже ощадностеву фінансову політику і вони, тобто ЕПА, хотіли пристосуватися до цього.

Новонайменований директор вже раніше займав це становище і тому, на думку Адміністрації, він не матиме труднощів у співпраці з Конґресом і співробітниками. Президент Р. Реґен, на короткій пресовій конференції у присутності директора Ракелсгауза, заявив, що „він є відповідним кандидатом на відповідну позицію у відповідний час". Представляючись кореспондентам В. Ракелсгауз відмітив, що Президент дає йому „вільну руку", якщо йдеться про керівництво Аґенцією. Його першим завданням буде привернути престиж для ЕПА і скерувати працю установи у відповідному напрямі. Політичні спостерігачі думають, що новий директор намагатиметься цілковито перебудувати систему ЕПА.

Переговори поміж СССР і КНР не мають успіху

Москва, СССР. — Головний китайський делеґат на совєтсько-китайських переговорах про покращання відносин зустрівся в понеділок, 21-го березня, з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Ґромиком в атмосфері, яка вказує на те, що дотепер не було якогось зрушення в питаннях, які роз'єднують ці дві країни.

Повідомлення офіційного совєтського агентства ТАСС говорить, що Ґромико і Чіян Чішен, міністер закордонних справ Китаю, погодилися на „позитивне значення того факту", що два уряди мали „політичний діялог".

ТАСС дуже мало говорило про сам зміст переговорів від самого початку, коли вони відновилися 1-го березня, після початкової стадії в Пекіні минулої осені. Така стриманість обидвох сторін розкривати щось по суті привели західніх дипломатів до думки, що Москва і Пекін обережно просуваються до обмеженого полагодження одного з питань, а саме, відпруження між зосередженими на 4,500 милевому кордоні совєтськими і китайськими військами.

В питаннях Камбоджі та Афганістану, які Китай ставить на перше місце, здається, залишилися далекими від зближення.

Обидві сторони зосередили великі військові сили вздовж довгого спілного кордону; Совєтський Союз має приблизно 48 дивізій, загальною кількістю щонайменше 600,000 вояків, а китайці, можливо, подвійно стільки, але дещо дальше від кордону.

Китайська делеґація відїхала в понеділок, 21-го березня, до Пекіну, без найменшого натяку на якусь угоду. ТАСС тільки натякнуло, що совєтська сторона була згідливіша, ніж китайська.

В Америці

ПЕРШИЙ ДЕНЬ ВЕСНИ В З'ЄДИНЕНИХ СТЕЙТАХ Америки позначився дуже химерною погодою в різних стейтах країни. У північно-східній частині зливні дощі спричинильс до виливу багатьох рік; на середньому заході натомість випали сніги, у деяких місцях більше як два фути, а температура понизилась до 20-25 степенів за Фаренгайтом. У нюйорському стейті, в околицях Олбані, Сиракюзів, Ютики через два дні падав ледяний дощ, який сповільнив автомобільний рух на шляхах; на Фльориді натомість в кількох повітах пройшли ґураґани. Досі у пов'язанні з погодою загинуло вісім осіб, а багато було поранених, зокрема в автомобільних випадках.

ПОЛІЦІЯ І СЛУЖБОВЦІ ФЕДЕРАЛЬНОГО БЮРА Інвестиґацій (ФБІ) відкрили знову і унешкідливили гніздо пачкарів наркотиками і зброєю, тим разом в дільниці Квінс в Ню Йорку та зліквідували три фунти кокаїни на суму одного мільйона долярів, велику кількість різнородної зброї і амуніції та багато інших крадених речей. Незабаром після того поліції вдалося заарештувати головного пачкара і розпредільника наркотиків 28-річного Едварда Ґомеза з Вудсайду, Н.Й., який намагався скритись перед погонею поліціянтів біля свого помешкання.

Д—Р БАРНІ КЛАРК, людина зі штучним серцем, знову почувається гірше. Його нирки стали недомагати, він горячкує, нарікає на брак апетиту тощо. Лікарі у медичному центру Солт Лейк Ситі в Юта думають, що функціональність нирок могла сповільнити інфекція і вони поспішно шукають за причинами погіршення стану пацієнта.

МЕТРОПОЛІТАЛЬНА РАДА ТРАНСПОРТУ (МТА) злагіднила свої вимоги у переговорах з профспілкою залізниці Метро-Йорк і нюджерськими машиністами та кондукторами і тепер, згідно з опінією багатьох спостерігачів, є більші вигляди на закінчення страйку. Профспілки і поодинокі робітники висловили свою опінію щодо становища МТА, заявляючи, що це було добре рішення, яке зрушить з мертвої точки переговори. Голова МТА Ричард Равич погодився на вимогу профспілок, що в кожному поїзді повинен знаходитись принаймні один кондуктор і що Равич перегляне в найближчому часі платні затруднених на поїздах робітників.

ДЖІН ҐАРРІС, ЗАСУДЖЕНА У 1980 РОЦІ жінка за вбивство д-ра Германа Тарновера на 15 років ув'язнення, ще раз зазнала поразки коли Верховний Суд ЗСА відмовився від переслухання її справи, вважаючи засуд справедливим. Адвокат засудженої Геролд Прайс Фарінджер заявив кореспондентам, що його клієнтка була приготована до неґативного рішення Верховного Суду і прийняла його холоднокровно.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Реакція Москви: лайка і погрози

Як можна було сподіватися, недавня промова президента Реґена в Орляндо на Фльориді, в якій він назвав Совєтський Союз „злою імперією", викликала у Москві гостру реакцію, тим паче, що кремлівські володарі здають собі справу, що та промова Реґена не була реторикою для внутрішнього вжитку, а висловом переконання американського Президента і вихідною точкою його політики. В офіційному партійному органі „Правда", яка висловлює становище совєтської верхівки, появилася обширна стаття Ґеорґія Арбатова, що його „Ню Йорк Таймс" називає „старшим експертом Совєтського Союзу в справах З'єднаних Стейтів". Це різка відповідь Реґенові, в якій закидається йому, що він не тільки завертає до „холодної війни", а просто до „середньовічних метод". Що стосується американської вимоги, щоб у проблемі збройних сил прийняти принцип рівности, то Арбатов каже, що рівність щодо ефективної вартости нуклеарних ракет була би тоді, якби Совєтський Союз встановив свої ракетні бази „близько кордонів Америки". Відомо, що Совєтський Союз найбільше поборює ідею встановлення на европейському Заході 572-ох американських ракет на середню віддаль типу Першінґа задля зрівноваження совєтських ракет на території Східньої Німеччини й Чехо-Словаччини.

Поруч із статтею у „Правді" виступив теж із пляново зааранжованим інтерв'ю із західніми кореспондентами у Москві сам шеф штабу совєтських збройних сил, маршал Ніколай Оґарков, який погрожував третьою світовою війною, яка огорнула б увесь світ і в якій не можна би контролювати атомову зброю. Совєтське становище, зрештою, з погляду СССР — логічне. Концепція Реґена, щоби не переговорювати про обмеження, а про редукцію різних родів атомової зброї, для Совєтів несприйнятлива, бо їхньою девізою було і є: „Те, що моє — моє, а те, що твоє можна переговорювати". Тим паче несприйнятливою є для СССР концепція Реґена, щоби остаточною ціллю переговорів про зброю було повне роззброєння, повне знищення всього арсеналу стратегічної зброї. Адже совєтська імперія постала власне завдяки збройним завоюванням і система совєтської імперії побудована на існуванні збройної сили. Роззброєння рівнялось би наче автоматичній ліквідації імперії. Так само несприйнятливою для СССР є клявзуля Гельсінкського договору з 1975 року про права людини. Совєтському Союзові потрібний був той договір, який наче леґалізував стан посідання СССР в Европі і тому він проковтнув і ту клявзулю, знаючи згори, що її не буде дотримуватись. Признання совєтським громадянам повних людських прав — значило б у практиці демократизувати режим. А демократизація була б рівнозначною з ліквідацією комунізму, який в Совєтському Союзі у практиці є тотожний з московським імперіялізмом. Гельсінкський договір визнає принцип суперництва ідей. Комуністична олігархія, яка володіє в імперії не може допустити до свобідного суперництва ідей, бо це було б рівнозначне з її самогубством. Авторитаризм не допускає ніякої іншої системи, ніякої іншої сили, ніякої іншої ідеї, як власне тільки однопартійну диктатуру. В совєтському випадку формула „диктатура пролетаріяту" є тільки назверхньою фразою. Насправді це диктатура комуністичної (большевицької) олігархії, і тієї своєї диктаторської влади олігархія добровільно не виречеться.

Ми є свідками цікавого історичного процесу. Як з одного боку західній демократичний світ завжди ще керується максимою Ллойда Джорджа, що „торґувати можна і з дияволом, коли воно корисне країні", з другого маємо познаки такого радикального прозріння, як воно виявилось у промові Реґена про „злющу імперію". Комуністична система, оперта на навчанні Маркса-Енґельса збанкрутувала, коли за 60 років володіння у СССР тамошній уряд мусить щороку купувати мільйони тонн збіжжя у капіталістичних країнах, щоб не терпіти голоду. Але СССР воліє купувати збіжжя у капіталістів ані ж редукувати свій бюджет на оборонні цілі і призначити більші суми на ужитковий промисел і хліборобські цілі. Бо це власне і суть імперії. Очевидно, що така процедура не всилі вічно існувати. 60 років — це багато, але в історії людства це короткий час. Гнів і погрози Москви з приводу промови Реґена є логічною реакцією, — але ж СССР так само не хоче нової світової війни, як не хоче її Америка і не хочуть всі, які ще не втратили здорового глузду. Лють і погрози совєтських правителів породжені фактом, що американський Президент має відвагу називати правду про СССР. Захід привик до совєтських погроз і лайок і правильно не прив'язує до них великої ваги.

Святослав Караванський

ЮРІЙ ШУХЕВИЧ

Історія української Голготи навряд чи знає постать із сумнішою та трагічнішою біографією. Усі душогубства і тортури минулого біліднуть перед методичним та пляномірним ґеноцидом, якого зазнав протягом усього свого життя Юрій Шухевич. Його стали знищувати з дитячих літ і знищують до сьогодні. Перший етап цього знищення завершився осліпленням. Такого „подвигу" не спромоглися доконати навіть доісторичні варвари. Не засвідчено його і в анналах середньовічних душогубств. Це „досягнення" тих, хто на підставі „найпередовішої в світі ідеології" і на кістках мільйонів будує суспільство „соціяльної гармонії".

Біографія Ю. Шухевича це не тільки історія мук та знущань з людини, це ще й винувальний акт проти „без жалісних до своїх ворогів" катів та убивць, котрі натягають на себе овечі шкури миротворців та гуманістів. Чи є в людській мові слова для окреслення цих людоненависників, що їх „ворогами" є малолітні діти, слабі жінки, каліки та інваліди, богомільні, віруючі та священики?

Немає сумніву, що цей „передовий загін" катів та убивць об'єднує в своїх лавах усе нелюдське, усе диявольське, усе злобне, лукаве та кровожерне, що зродилося і зросло серед доброго і працьовитого людського племени. Тільки нелюд і людожер може посадити за ґрати дитину: тільки нелюд і людожер може після відбуття нею „речення" зфабрикувати на неї другу „камерну" справу. І нарешті після 20-літнього повільного вбивства, порушити проти неї третю і четверту справи.

Життя Юрія Шухевича — це свідчення ненависти, що її плекають кремлівські мафіозо до українського інодумства. Юрій Шухевич не дістав перед арештом пропозиції виїхати закордон, аби не мучитися в СССР. Такий захід ніяк не можна застосувати до українця. До українця жадної поблажливости, жадної людяности! Тільки знищення, знищення і знищення!

Постать Юрія Шухевича це ще й перестророга усім тим, котрі і досі не від того, щоб „навести мости" з окупантом, сісти з його оплаченими яничарами за „круглий стіл". Ідея „культурного обміну", так лукаво підкинута цими платними яничарами, це ніщо інше, як ширма, яка має прикрити фасаду тюрми, де карається осліплений Ю. Шухевич, а з ним сотні та тисячі українських патріотів, чий основний „гріх" полягає в тому, що вони люблять свою рідну мову, боронять правду, людську гідність та людські права.

Саме тому мені хочеться звернутися до адептів „культурного обміну" з таким словом: „Гляньте в очі осліпленого Ю. Шухевича, відвідайте могилу замордованого Володимира Івасюка, зустріньте доведеного в тюрмі до інвалідности Івана Світличного, завітайте до „психушки", де десятий рік „лікується" студент Анатолій Лупиніс і куди запроторили слабу жінку Анну Михайленко, позначте на мапі Сибіру, Казакстану, Колими усі точки, де караються українці, заслані туди за любов до рідного краю та рідного слова, складіть список усіх українців-політв'язнів і лише тоді просторікуйте про „культурний обмін" та заходьтеся вербувати молодь на Курси української мови до Києва. Не забудьте при цьому сказати, що для підсовєтських українців кремлівська мафія організувала „курси української мови" в Мордовії та на Уралі... Саме за любов до мови карається там Олексій Тихий. За любов до української культури опинився там і Юрій Бадзьо, як і більшість інших українських політв'язнів. Сам Юрій Шухевич відвідує такі „московські курси" уже 31-й рік. За любов до рідного слова, за любов до рідної землі загинув і його батько — леґендарний командир УПА".

Таке слово до адептів „культурного обману" підказав мені сьогодні мій колишній побратим Юрій Шухевич.

Юрій Шухевич — це жива рана в душі кожного українця. Болюча і невигоєна рана. Ця рана не дає спокою нашій совісти одним сталим питанням: „А що я зробив сьогодні, щоб послабити муки Юрія Шухевича і тисяч українців, котрі караються в червоних катівнях?"

Сьогодні це питання ч. 1 для кожного з нас.

То ж не тільки сьогодні, а й щодня ставимо собі це питання!

І на питання даваймо відповідь!

На неї чекає наша совість. На неї чекає Бог. На неї чекає Україна.

Як поборюють закордонних фальсифікаторів

Кожний знає чого варта совєтська пропаганда і ніхто в ній правди не шукає. Поскільки партія веде, то й правда мусить бути партійна, а цій далеко до справжньої.

Продукція цієї пропаґанди спрямована в першу чергу на внутрішній ринок. Розраховуючи, що всяка „єрунда" пройде, пропаґатори дають волю своїй фантазії і набивають голови наших братів і сестер в Україні неймовірним хламом. Ясна річ не все сприймається як істина. Люди все таки знають ціну цій продукції. Але дещо таки проходить. Як же так — неможливо, щоб усе було видумане.

Інша справа, коли ці фабрикати попадають за межі совєтчини. Відомо, що значна їх частина має полемічний характер і виготовляється в пляні поборювання „зарубіжних фальсифікаторів". Але тут зразу виходить прорахунок. „Зарубіжні" читачі не позбавлені джерел справжньої інформації і стріли „вітчизняних" писак попадають у стіну, від якої відбиваються. Почуття відрази й смутку це хіба єдиний ефект, який вони тут залишають.

Напасті совєтської пропаґанди на еміґрацію, зокрема на українську еміґрацію, мають свою довгу історію. Із книг і різних писань того роду можна б уже скласти чималу бібліотеку. Їхній стиль очевидно паплюжний. У них рясніє такими епітетами як: зрадники, покидьки, гниль, запроданці, охвістя і т. п. — на адресу різних „зарубіжних" діячів, а то й рядових громадян. Варто при тому відмітити, що подібної термінології ви не знайдете в совєтській пропаґандивній літературі спрямованій проти російської еміґрації.

Питання якости совєтської пропаґанди, яку можна розподілити на окремі категорії, повинно бути предметом окремої студії і тут його розбирати не місце. Особливого росту й пожвавлення досягла ця пропаґанда в повоєнних роках. Вона процвітає зокрема в УССР „на украінском язике" Коли говорити про „робітників пера", то таких, що раді старатись знайдеться завжди доволі. Навіть серед відомих письменників. От ще в 1958 році не хто інший, а покійний Юрій Смолич написав памфлет п. з. „З народом чи проти народу", на замовлення берлінського Комітету за повернення на батьківщину. Там Юрій Корнійович нагородив такого, що наш відомий діяч і науковець Василь Гришко не втерпів і написав відповідь п. н. „Хто з ким і проти кого", де виявив силувану забріханість Смоличевого писання. Треба думати, що режимовці такої реакції не чекали і що вона їх „заділа", бо на Гришка зразу нагрянула злива різних напастей і наклепів. Але наш автор не з тих, що даються залякати і писати не покинув.

Зрозуміло, що писання Гришка режимовцям не всмак, але титули його книжок їм до вподоби. Оце недавно попала нам у руки книжка видана ще в 1980 році п. з. „З ким і проти кого". Підтитул — „Ганебний шлях петлюрівщини та її спадкоємців", автор — Юрій Гай. Редакторський колектив — шестеро спеців з різних ділянок редакторського діла. Книжка спрямована проти „зрадників і ворогів українського народу" й очевидно затримана в паплюжному стилі. Як виходить, біда в тому, що ці кляті вороги не переводяться. Взагалі можна сказати, що в українській історії кишить від зрадників і ворогів народу.

Над змістом цього пасквілю не варто розводитись. Для прикладу — отаман Петлюра названий там „оберкатом українського народу". Там пишеться про „немічних дідуганів з Центральної Ради, Директорії чи уряду УНР з їх базіканням про горезвісний IV Універсал та злуку в одну соборну Україну" і т. п.

Різні квітки можна знайти в тому букеті, а одну таки варто читачам запрезентувати. На сторінці 131 у примітці там надруковано таке: „Щоправда, унрадівці все ж віднайшли такого українського достойника, як Степана Вітвицького, поляка за національністю, колишнього депутата польського буржуазного сейму, якого висунули спочатку на посаду міністра УНРади, а згодом зробили паном президентомУНР в екзилі. Зауважимо: він зовсім не володіє українсько мовою!".

Отаке. Щоб хоч трохи, а то зовсім не володів. Ну звісно — поляк.

Зауваження до повищого зайві.

В. І.

Іван Кедрин

СПОГАДИ КРУТЯНЦЯ

(Левко Лукасевич; „Роздуми на схилку життя", — Українське Православне Видавництво св. Софії, Ню Йорк — С. Бавнд Брук, 1982, стор. 342)

Пошта принесла з чеської Праги під кінець червня 1982 року анонімового листа, в якому була тільки посмертна клепсидра чеською мовою: „Проф. Леон Лукасевіч". Помер нагло у віці 86 років 20-го червня 1982". Під клепсидрою був підпис „Стефа Лукасевічова, дружина". Очевидячки — це вона післала мені вістку, що не стало в мене ще одного з найближчих і найкращих приятелів. Але під кінець листопада минулого року прийшла поштою друга чеська клепсидра: „Стефа Лукасевічова", — померла „після довгої і важкої недуги у віці 82 роки 9-го листопада 1982". Підписані троє невідомих мені осіб, може українські, може чеські близькі друзі Покійних, які певно й похоронили їх у Празі. Ще за свого життя Левко Лукасевич переслав був частинами, різними шляхами, туристами й поштою, свої спомини — цілу книжку, яку він, як сам про це пише наприкінці того твору, писав фрагментарично, і виправдується, що різні місця повторюються, бо сам вже не знав, чи написав був їх уже і вислав. З пієтизму до Левка Лукасевича, як останнього, що ще жив, учасника бою під Крутами 29-го січня 1918 року видав цю книжку Первоієрарх Української Православної Церкви в ЗСА, Митрополит Мстислав, сам колишній старшина Дійової Армії УНР. Рукопис перейшов через руки двох фахівців: Івана Куровицького і проф. Тараса Гунчака — і це був черговий мудрий вчинок Митрополита. Бо Левко Лукасевич не був письменником ані публіцистом-аналітиком: це був, як він це описує у своїх споминах, учений економіст-статистик, співредактор і автор „Економічно-статистичних Збірників" у Варшаві. Статистика була його улюбленою ділянкою знання і праці.

З початком 1970 років він переслав частинками на різні адреси, на бібулках, свою працю „Українська преса з перспективи її 150-тиріччя". Рукопис опинився у моїх руках і побачив його у своєму літньому домі в Лексинґтоні біля Гантеру в Кетскільських горах теж економіст Маріян Коць. Він зразу сам зголосився, що видасть той твір своїм коштом, — фірму дала Спілка Українських Журналістів Америки. Коли ми поїхали у 1972 році з дружиною до Европи, ми домовилися з Левком Лукасевичем, що зустрінемось у Відні: там він зробив собі сам коректу з названої книжки про пресу. Вона появилася у 1974 році, але в міжчасі ми дізналися, що сусід Лукасевичів у Празі, українець і приятель" в „лапках" — доніс на Левка Лукасевича чеській комуністичній поліції, що той дописував під псевдонімом до „Вістей Комбатанта" у Торонто, то що це колишній вояк з років визвольної війни-революції. Тому ми тут рішили підписати книжку „Українська преса з перспективи 150-ліття" з різкою антисовєтською тенденцією псевдонімом „Юрій Л. Тернопільський": насправді це Левко Лукасевич. Ця книжка, це поруч із „Енциклопедією українознавства", найкращий довідник для дослідників історії української преси. Що б дещо „облегшити" широкому читачеві ту строго наукову історично-статистичну книжку про пресу — додано на прикінці сильвети 24-ох видатних діячів преси — журналістів і видавців, деякі сильвети написав сам автор у Відні у 1972 році.

Це була хрустальної вдачі, чесна людина, патріотвояк, чутливий на всі болячки українського життя. Як він сам пише про себе — пережив три революції — у 1905 році, у 1917-21 і в ході Другої світової війни. Але сам ніколи до ніякої політичної партії, ніякого середовища, не належав і активної участи в громадсько-політичному житті за мирного часу не брав. Зате для дослідника нашої новітньої історії — надзвичайно вартісною є його оцінка часу організації українського війська за Української Центральної Ради, його критичний підхід до пацифістичного запаморочення провідників УЦРади, його характеристика настроїв в Україні після вибуху революції у Росії у 1917 році, його характеристика відносин за Гетьманату, і згодом — мало відомі подробиці української дипломатичної служби в Західній Европі, особливо його інформації про працю Михайла Тишкевича. Характеристично для скромности Левка Лукасевича, що коли він писав про д-ра Євмена Лукасевича, як посла УНР у Швайцарії і після того, як видавця „Української Трибуни" у Варшаві, ніколи не зазначив, що це його рідний батько, людина високої культури, один з тих меценатів української преси, з яких на першому місці треба назвати Євгена Чикаленка.

Левко Лукасевич до кінця свого життя зберіг найглибший сантимент до війська і до своєї участи у нещасному бою під Крутами. Зворушливим є опис, як він, відвідавши вже із Праги Київ, відшукав місце, на якому похоронено знайдені тіла бійців з-під Крут. Описуючи маніфестаційний похорон жертв бою під Крутами у Києві вже після повороту туди української влади після Берестейського миру, Левко Лукасевич признається, що забув прізвище гімназіяльного вчителя, який також промовляв тоді над свіжою могилою своїх недавніх учнів. Це був Володимир Дурдуківський, директор першої української гімназії у Києві імені Тараса Шевченка. Большевики знищили його у добі терору єжовщини. Перший назвав крутянців „українськими Термопільцями" не Дурдуківський, а таки Михайло Грушевський.

Пишучи свої спомини фраґментарично, на протязі п'яти років, доривочно у часі, коли ще мусив працювати на хліб насущний, автор не тримався хроноло-

(Продовження на ст. 3)

ЯК ВІДОМО, ПОСАДНИК ЧИКАҐО, Джейн Бирн, яка, програла передвибори в користь свого опонента конґресмена Геролда Вашінґтона, мабуть тому, що білі поділили свої голоси поміж нею і Ричардом М.Дейлі, мол., найстаршим сином колищнього довголітнього посадника цього міста. Тепер, коли Дж. Бирн рішилася іти до виборів 12-го квітня як незалежний кандидат. Вона потребуватиме принаймні 700,000 голосів, щоб виграти вибори. Щоб їх здобути Бирн і цілий ряд її співробітників наполегливо працюють в тому напрямі не тільки серед її колишніх прихильників, але також серед різних національних груп, включно з пуерторіканцями, які розпоряджають добре зорганізованою групою виборців в силі приблизно 95,000 голосів. Бирн думає, що Бернард Ептон, республіканський кандидат, не здобуде більше як 100,000 голосів.

Остап Тарнавський

УКРАЇНСЬКА СОЛЬВЕЙҐ

(Слово виголошене на вечорі на пошану Валентини Переяславець у залі Українського Інституту Америки в Ню Йорку в суботу, 26-го лютого 1983 року)

II.

Пані Валентина не любить говорити про свій рід. Та у неї це тільки скромність. Вона постійно ставилась із великим сантиментом і любов'ю і до своєї рідні, що жила в українському містечку, і до своєї рідної країни. При першій можливості вона, як передова балерина, переїхала в Україну і працювала в Україні, віддаючи свій талант і своє мистецтво своїй країні. Танок полонив Валентину Переяславець ще в дитинстві. Її надзвичайні здібності звернули увагу і рідних і мистців. Дев'ятилітньою дівчинкою вона почала вчитися хореографії, а вже на рік до революції прийняли її, після вступних іспитів, на навчання до Імператорської балетної школи в Москві.

Революція принесла великі зміни в житті і побуті в колишній російській імперії, але вона не заторкнула балетної школи. Школа балету в Москві залишилась незмінною, хоч із зміненою назвою Хореографічного технікуму, що згодом став Балетною школою Большого театру СССР. Цю балетну школу в Москві Валентина Переяславець закінчила в 1926 році, отримавши диплом балетниці, та й негайно, ще в тому самому році, була заанґажована на першу солістку балету до Харківського Театру Опери і Балету в тодішній столиці України. Тут, на столичній сцені, Валентина Переяславець мала свій дебют, виконуючи ролю Сванґільди в найбільше популярній балетній виставі „Копелія". Її партнером був балетмайстер Рябцев у ролі доктора Копеліюса.

„Копелія", що для неї музику написав французький композитор Лео Деліб, була вперше виставлена в Парижі в 1970 році в хореографії славного Сен Леона. Але цей столітній балет постійно відмолоджується в особах молодих балерин і не сходить з театрального репертуару, а кожна танцюристка записує ролю Копелії до своїх креацій. Такою креацією був перший виступ Валентини Переяславець в „Копелії" у столичному театрі в Харкові в 1927 році. Публіка вітала її квітами, а великий кіш білого бузку був признанням за її успіх від самих артистів-колеґ із сцени. Уже перший виступ Валентини Переяславець поставив її на перше місце між артистами балету українського столичного театру. Український Академічний Театр Опери і Балету давав вистави не тільки у Харкові, але в інших містах України, де були місцеві театри. Валентина Переяславець виступала в усіх цих містах, здобуваючи собі славу передової балерини.

У той час було намагання створити український національний балет. Як це подає у своїй хроніці Ю. Станішевський, „перші спроби створити танцювальний дивертисмент на національну тему мали місце на Україні ще до революції. Але щойно тепер почалася систематична робота по збиранні українського національного фолкльору і створення зразків сценічного танцю. З перших днів роботи українських оперних театрів почалося шукання форм національного сценічного балетного танцю. Ці шукання помітні вже в танцювальних сценах першої вистави Харківського театру опери — в опері М. Мусорґського „Сорочинський ярмарок" в 1925 році.

Першим українським балетом, що його виставив Харківський театр був „Пан Каньовський" з музикою композитора Михайла Вериківського. Почалось із малого. Вериківський ще в 1927 році написав симфонічну сюїту „Веснянка". Згодом композитор поширив цю сюїту на балет „Ягелло", побудувавши його на елементах народного весільного обряду. Ще далі композитор розширив партитуру й увів у сюжет мотиви з поеми поета Олександра Олеся і назвав новий балет „Весняна казка". Щойно після довгого досліду, після років праці, постав справжній балет у співпраці з балетмайстром Василем Литвиненком „Пан Каньовський". Сценарій балету побудований на відомій народній пісні про Бондарівну, що відноситься до подій Гайдамаччини. Балет „Пан Каньовський" був поставлений в 1930 році, він став подією в українській хореографії. Це була спроба поєднати клясику з елементами українського народного танцю (...)

В осередку цього піднесення була Валентина Переяславець. Вона найбільше уваги віддавала саме професіональній майстерності, що її вимагає балетне мистецтво. Валентина Переяславець згадує часи піднесення дуже скромно, говорячи, що в неї була велика техніка, але вона відчувала, що її ще треба попрацювати над рухами рук. І тому перша балерина столичного театру порішила продовжувати науку, переїхати в Ленінґрад і там в осередку традиційного клясичного танцю, що його започаткував був Маріо Петіпа, здобути більше знання і вишколу. В Ленінґраді Валентина Переяславець вправляла під проводом славної балерини-педагога, автора перекладеного на різні мови основного підручника балетного танцю, Агрипини Ваґанової.

Тепер Валентина Переяславець могла гордо говорити, що вона вийшла із славної школи балету, що її започаткував Петіта, зв'язаної з Мар'їнінським театром, як теж з московського Большого театру, де здобула свій диплом. Уже в 1937 році Валентина Переяславець танцює в Палаці культури в Ленінґраді в ансамблі Свердловського театру опери та балету в балеті Чайковського „Спляча красуня". Це був небувалий успіх танцюристки. Сама мадам Ваганова вдоволено заявила: „Ця молода Переяславець — це найкраща балетниця у цій балетній трупі". Для пані Валентини цей успіх тим більше дорогий і пам'ятний, бо це вперше могли її бачити на сцені її рідні — сестра, яка жила в Ленінґраді, та батьки, які тоді приїхали туди з України на виставу. Цей успіх тим цінніший, бо це був виступ у Ленінґраді, де традиція балетного театру давня і висока, і де за щонебудь не похвалять. Ще й тоді охота вчитись і рости не покидала Валентину Переяславець і вона вписалась до балетного технікуму в Ленінґраді та науці і тренінґові посвятила наступний рік. Тож, коли в 1939 році їй запропонували поїхати у Львів, щоб там допомогти поставити балетний театр, вона радо прийняла цю оферту, вважаючи, що саме прийшов час для справжнього мистецького старту.

У Львові ми мали щастя бачити Валентину Переяславець у найвищий час її мистецького зростання. До Львова прибула тоді ціла пленяда мистців балету: балерина Ошкамп, яка разом з Валентиною Переяславець вчилась у Большому театрі в Москві, Чайванова, Костіна, балет-

(Продовження на ст. 4)

Нагробок на могилі Галини Журби

На могилі письменниці Галини Журби, яка померла в 1979 році і похована на православному цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж. поставлено нагробок. Цей гарний нагробок, що зображує книжку, поставив український каменярський підприємець Володимир Безсонів, мистецький напис запроєктував мистець проф. Петро Мегик.

На покриття коштів поставлення нагробку була переведена збірка. Ми вже проголошували список тих шанувальників таланту Галини Журби, що склали свої пожертви на нагробок. Та зібрана сума невистачальна. Щоб покрити всі кошти, потрібно ще 350 долярів.

Президія Об'єднання Українських Письменників „Слово" звертається ще раз з закликом-проханням допомогти їй вив'язатися з цього завдання. Просимо особливо всіх тих, хто не міг дотепер скласти свого датку на нагробок нашої визначної письменниці, зробити це тепер. Гроші просимо висилати на спеціяльне конто ч. 5304 до Федераної Кредитової Спілки „Самопоміч" у Ню Йорку з дописскою „На нагробок Галини Журби".

Ми віримо, що любителі літератури та шанувальники письменницького таланту Галини Журби відгукнуться на це наше звернення і допоможуть нам закінчити справу побудови пам'ятника, що дозволить святково відкрити цей нагробок і подякувати всім тим, хто допоміг у його побудові.

Президія
Об'єднання Українських Письменників „Слово"

ПРОХАННЯ ЗУАДК-у

ДО КОЛИШНІХ МЕШКАНЦІВ КРАЇН ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ (ПАРАҐВАЙ, БРАЗИЛІЯ ВЕНЕСУЕЛЯ, АРҐЕНТИНА)

З рамени ЗУАДК-у плянується поїздка нашого представника до країн Південної Америки для провірки на місцях вислідів дотеперішньої допомоги (не лише з рамени ЗУАДК-у, але також інших організацій) та для устійнення форм і методів майбутньої плянової допомоги, і у зв'язку з тим прохаємо колишніх мешканців тих країн подати по можності свої поради, вказівки чи суґестії у таких справах:

Які, на вашу думку, осердки чи оселі треба б відвідати? Які світські, крім церковно-релігійних, організацій треба відвідати? Які форми допомоги були б під сучасну пору найбільш потрібні (крім одягових пачок, які всі організації дотепер пересилали)? Що треба та можна зробити для допомоги та активізації місцевого населення в ділянках релігійної та національної активности.

Подайте адреси визначніших людей чи діячів, з якими треба б зустрінутись чи їх відвідати. Як належало б найкраще організувати збірку фондів на терені ЗСА та Канади, у якій також ви могли б взяти активну участь.

За всі інформації будемо щиро вдячні та прохаємо їх пересилати на адресу ЗУАДК-у: United Ukrainian American Relief Committee, 1319 W. Lindley Ave., Philadelphia, Pa., 19141.

Д-р Микола Ценко, голова Допомогової комісії

Перший Український Лекторат в Австралії

17-го лютого 1983 року в Монаш університеті в Мельборні, Вікторія, закінчилися вписи на перший в Австралії Лекторат української мови. Першим лектором назначено мґра Марка Павлишина, 27-літнього сина відомого в Австралії пластового і громадського діяча в стейті Квінсленді інж. Павлишина.

Ще 30-го грудня 1982 року українська громада Вікторії підписала умову з Монаш університетом на підставі якої 1. Українська громада Вікторії зобов'яза;ася скласти на покриття коштів лекторату 30,000 дол. річно. 2. Університет Монаш ґарантує, що академічний рівень на Лектораті буде на відповідному рівні та що у склад селекційного комітету (кожного року), який рекомендуватиме вибір лекторів, входитиме дорадник-експерт від громади.

Монаш університет — це один із нечисленних університетів в Австралії, при якому є також відділ слов'янських мов, який очолює професор Марван (чех), сам викладач і знавець української мови.

Від довгого часу українці в Австралії намагалися вибороти собі право для навчання української мови, як предмету в середніх школах. Нарешті після довгих і мозольних стараннях це їм було признано, поруч із 11-ма іншими мовами.

Беручи до уваги, що в Австралії, крім англосакських (з походження) громадян, живуть також іміґранти зі всіх кінців світу (разом, майже сто різних держав), і що українці фактично є одною із найменших національних груп, признання української мови, треба вважати неабияким досягом.

У той час як у Вікторії,столиці Мельборну, тамтешня громада має вже лекторат, в НПВ (столиця Сідней) майже вже завершено справу Катедри Українознавства в Австралії (КУА), і організатори її сподіваються, що з початком 1984 року також розпічнуться виклади української мови, а також різних предметів, зв'язаних з українством. КУА вже напередодні підписання умови з Мекворі університетом, наймолодшим і найmodернішим університетом в Сіднею (одним із трьох),і для тієї цілі ве назбирали майже півмільйона долярів.

Почин КУА почався з ініціятиви проф. Я. Рудницького ще 12 років тому, а тому що організатори його не хотіли користати з державної допомоги, то довелося збирати гроші серед української спільноти.

Спочатку говорилося про тільки 200,000 фунтів, зчасом, у зв'язку з інфляцією та щораз більшими коштами зв'язаними з утриманням Катедри, оплат викладачам тощо, довелося збірку продовжувати. В загальному зібрані на ту ціль гроші, мали б бути вкладені в якійсь фінансовій установі, а відсотки з тих грошей мали б оплачувати кошти вдержання катедри.

Ще з початком минулого року, коли навіть банки платили за вкладені в них гроші до 20 відсотків річно, виглядало, що не буде великих труднощів. На жаль, ситуація змінилася, бо зараз найбільший відсоток— якщо його можна взагалі отримати — вагається поміж 11 - 13 відсотками. Але немає найменшого сумніву, що незвичайно вперті, жертвенні організатори КУА напевно досягнуть свою мету, і в наслідок того в 1984 році в Австралії буде два українські лекторати.

ОБЕ

Відбулися...

(Продовження зі стор. 1)

сутніх, що спогади про Монтреаль і його українську громаду вона збереже назавжди.

Збори переобрали Управу Окружного Комітету з тією зміною, що на місце Осипа Дячишина вибрано нового секретаря. Склад нової Управи такий: голова—Текля Мороз, заступник голови—Осип Винницький, секретар Мирослав Гарматюк, скарбник—Павло Дубас, організаційний референт—Олександра Дольницька, яка одночасно залишилася разом з Михайлом Дідухом делеґатом до Відділу Комітету Українців Канади, і вільні члени—Віра Баніт, Михайло Карпинський, Євгенія Лесюк і Микола Перейма. Контрольна комісія: Микола Андрухів, Адольф Гладилович, який крім того є референтом преси, і Петро Кірик.

Одне з важливих рішень Зборів—відзначити восени цього року 90-річчя „Свободи".

Наради відбувалися, як звичайно, в спокійній товариській атмосфері. Після нарад була скромна перекуска

Братство Охорони Воєнних Могил „Броди-Лев"
ділиться сумною вісткою з Українським Громадянством, що 20-го березня 1983 р. відійшов у Вічність

сл. п.

ВОЛОДИМИР (ВОЛТЕР) СТЕК

адвокат, полковник американської летунської служби, відзначений хрестами заслуги ЗСА, член Управи Б-ва „Броди-Лев", активний та заслужений громадський діяч.

ПАНАХИДИ — у вівторок і середу, 22-го і 23-го березня 1983 р., о год. 7:30 веч. в похоронному заведенню Walter B. Cooke, 1504 3-тя Авеню (ріг 85-ої вул.), Ню Йорк, Н. Й.

ПОХОРОННА СЛУЖБА БОЖА відбудеться в четвер, 24-го березня 1983 р., о год. 11-ій ранку в українській католицькій церкві св. Михаїла, 524 S. Wolfe St., Baltimore, Md.

ПОХОРОН — о год. 2-ій по пол. на військовому цвинтарі Arlington National Cemetery, Arlington, Va.

•

Опечаленій дружині Покійного та Його Родині складаємо вислови глибокого співчуття.

Управа Б-ва „Броди-Лев"

Спогади...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

гічного порядку і можна мати застереження до методології. Але це вартісний твір і правду кажуть видавці у Вступі до книжки, що наша література бідна на мемуаристику, дармащо є в цій ділянці деякі першорядні твори, як „Щоденник" Євгена Чикаленка, спомини Євгена Олесницького, „Сторінки минулого" Олександра Лотоцького, „На грані двох епох" Марії Лівицької, „При джерелах боротьби" Миколи Ковалевського, спогади Ісаака Мазепи, тритомові спогади Костя Паньківського, „Спомини" Йосипа Гірняка. Ніхто з дослідників української новітньої історії, дослідників історії української політичної думки та історії українського війська не може поминути тих і ще інших подібних творів мемуаристики. Не зможе поминути й

„Роздумів на схилку життя" Левка Лукасевича. Хоча вони позбавлені того творчого полету і тих мовних новотворів які характеристичні для великих письменників, вони багаті фактажем і їх легко читається ще й тому, що розбиті аж на 76 невеличких розділів. І треба бути вдячними Митрополитові, що збагатив нашу мемуаристику літератури „Роздумами на схилку життя" Левка Лукасевича.

Покійні Левко і Стефа Лукасевичі на тлі пам'ятника Богдана Хмельницького на Софійській площі у Києві

У Денвері створено Комітет для вшанування жертв голодової облоги України

У суботу, 12-го березня ц.р., місцевий Відділ УККА скликав представників усіх громадських організацій на нараду у справі створення Громадського Комітету, щоб гідно відзначити річницю заплянованого і зреалізованого Москвою голодомору в Україні в 1932-33 роках. Це була велика трагедія України в наслідок колоніяльної політики большевицького уряду—московського оупанта.

Збори провадив заступник голови УККА інж. Евстахій Кравчук.

Після дискусії присутні вирішили створити ні від кого незалежний Громадський Комітет, Контрольну Комісію і Громадський Суд згідно з кличем Г. Стебельського — „Двері відкриті для всіх, хто хоче працювати".

Вибрано явним голосуванням із присутніх представників організацій такий склад Громадського Комітету: голова — Евстахій Кравчук (УНПоміч); перший заступник — Іван Стебельський (Комітет Бабин Яр); другий заступник — Петро Олексієнко (Об'єднання прихильників УНР); секретар — Євген Василина (Патріярхальне Товариство); секретар англомовний — Данило Желем (Пласт); референти зв'язків і інформацій - Юрій Мошинський (Комітет Бабин Яр), Іван Костюк (ОДВУ), імпрезовий референт — Андрій Івашко (УПЦ), скарбник — Осип Мотник („Провидіння"), пресовий референт — Яків Яворівський. Суд: О. Володимир Сидниченко, парох УПЦ, о. Павло Смаль, парох УКЦ, Степан Орищин. Контрольна комісія: Євген Галущак (УНПоміч), Мирослав Кальба (ООЧСУ), Любомир Колтунюк (Пласт). Вільні члени: Оксана Мошинська (СУА), Ярослав Ганчар (Патріярхальне Товариство), Люба Бегека (СУА), Іван Омельченко (Об'єднання прихильників УНР), Стефанія Левченко (УККА).

Рішено, що організації, котрі не брали участи у нарадах 12-го березня ц.р., будуть запрошені до Громадського Комітету.

Я.Я.

Координаційний Комітет Українських та Українсько-Американських Комбатантських Організацій в Ню Йорку
ділиться сумною вісткою з Комбатантами та Українським Громадянством, що дня 20-го березня 1983 р. відійшов у Вічність,

сл. п.

ВОЛОДИМИР (ВОЛТЕР) СТЕК

адвокат, полковник американської летунської служби, учасник боїв Другої світової війни, відзначений хрестами заслуги ЗСА, довголітній та діючий голова Координаційного Комітету Комбатантів в Ню Йорку, перший заступник голови Українського Братського Союзу та відомий громадський діяч.

ПАНАХИДИ — у вівторок і середу, 22-го і 23-го березня 1983 р., о год. 7:30 веч. в похоронному заведенню Walter B. Cooke, 1504 3-тя Авеню (ріг 85-ої вул.), Ню Йорк, Н. Й.

ПОХОРОННА СЛУЖБА БОЖА відбудеться в четвер, 24-го березня 1983 р., о год. 11-ій ранку в українській католицькій церкві св. Михаїла, 524 S. Wolfe St., Baltimore, Md.

ПОХОРОН — о год. 2-ій по пол. на військовому цвинтарі Arlington National Cemetery., Arlington, Va.

•

Вельмишановній Дружині Покійного та Його Родині складаємо вислови глибокого співчуття.

Управа Координаційного Комітету Комбатантів

В ШОСТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п.

МИКОЛИ БІГУНА

ПОМИНАЛЬНІ БОГОСЛУЖЕННЯ

будуть відправлені:

КЕРГОНКСОН, Н. Й. — в церкві Пресв. Трійці, в суботу, 26-го березня 1983 р., о 8-ій год. ранку;
ВАШІНҐТОН, Д. К. — в соборі Пресв. Родини, в п'ятницю, 25-го березня, о год. 7-ій веч.;
КЛІВЛЕНД, Огайо — в церкві св. о. Йосафата, в суботу, 26-го березня 1983 р., о год. 8-ій ранку.

РОДИНА

У глибокому смутку повідомляємо
Родину, Приятелів і Знайомих,
що з Волі Всевишнього відійшов від нас у Вічність
днь 8-го березня 1983 року
на 72-му році життя
наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО І ДІДУНЬО

бл. п.

Інж. Григорій Бобків

нар. в Туркотині, Зах. Україна.

ПОХОРОН відбувся в суботу, 12-го березня 1983 року з української католицької церкви св. Йосафата в Клівленді, Огайо.

У глибокому смутку:

дружина — УЛЯНА з дому ДОБРЯНСЬКА
дочка — РОСТИСЛАВА
син — ЮРІЙ з дружиною ЕВГЕНІЄЮ з дому ГОПКОВСЬКА
внуки — СОФІЯ, ОКСАНА, СТЕФАН, МИХАЙЛО, ЮРАСЯ
шваґри:
ред. МИХАЙЛО ДОБРЯНСЬКИЙ з родиною
ред. АНТІН ДОБРЯНСЬКИЙ з родиною
ближча і дальша Родина в Україні, Америці і Канаді

Уляна Бобків
17224 Edgewater Dr.
Cleveland, Ohio 44107

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими,
що в понеділок, 21-го березня 1983 року упокоївся,
заосмотрений Найсвятішими Тайнами,
наш Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, СИН, БРАТ, ДІДУСЬ, ШВАҐЕР І ВУЙКО

бл. п.

Інж. БОГДАН ДУБИК

син Зеленої Буковини, нар. у Чернівцях 6-го березня 1920 року, член ОУН і Визвольного Фронту, поручник Першої УД УНА та член Українського Академічного Козацтва „Запороже".

ПАНАХИДА буде відправлена в п'ятницю, 25-го березня 1983 р., в год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Koshek Funeral Home, 990 S. Broad Street, Trenton, N.J.

Після БОЖЕСТВЕННОЇ ЛІТУРГІЇ в суботу, 26 березня 1983 р., яка почнеться о год. 9:30 ранку в церкві св. свщм. Йосафата у Трентоні, Н. Дж. (1195 Deutz Ave.) ПОХОРОННІ ОБРЯДИ будуть завершені на українському православному цвинтарі св. Андрія Первозванного в Бавнд Бруку, Н. Дж.

У великому горю:

ОЛЬГА — дружина
син — д-р ЯРЕМА ДУБИК з дружиною НАТАЛКОЮ
внуки - АДРІЯН І ЛЯРИСА
мама — МАРІЯ і брат ВОЛОДИМИР з Родиною в Румунії
стриєчний брат — д-р ГЛІБ ДУБИК зі сестрою і Родиною в Австралії
теща — МАРІЯ КАССІЯН
д-р ТЕОДОЗІЙ І ВІРА СЕНДЗІК
д-р НЕСТОР І НІЛЯ СЕНДЗІК
інж. РОМАН І НАТАЛІЯ КУЗИК з мамою ДАРІЄЮ
д-р ВОЛОДАР І ЗОРЕСЛАВА КУЗИК
Ближча і дальша Родина в Україні, ЗСА і Канаді

•

Замість квітів на могилу, просимо складати пожертви на Патріярший Фонд, на Українську Церкву в Люрді і на поміч Воєнним Інвалідам.

ПИСАНКА НА ТЕЛЕВІЗІЇ

Ню Йорк, Н.Й. — Український Музей дістав запрошення від місцевої телевізійної станції канал ч. 5 взяти участь у ранішній програмі (Saturday Morning) і дати показ з писання традиційних українських писанок. Леся Лебедь, досвідчена писанкарка, радо погодилася зробити цей показ. Програму можна побачити в суботу 2-го квітня між 10 - 12-ою год. ранку.

Баль інженерів у Філядельфії

У суботу, 22-го січня, відбувся в готелі „Сентрал" 33-ій з черги Баль українських інженерів, з традиційним бенкетом та презентацією дебютанток. Цей престижевий баль, що втішається широкою популярністю і славою не тільки в місті Братньої Любови, але і далеко поза нею, зібрав рекордову кількість учасників, які до 3-ої години ранку забавлялися при мелодійних звуках оркестри „Темпо".

Кожний баль, а Баль українських інженерів у Філядельфії зокрема, сповнений завжди незбагненної містерії, чогось романтичого та несподіваного. Особливо молодь хвилюється заздалегідь можливістю зустрічі на балі лицарів, виделіяних в дівочих мріях і снах, чи прегарних царівен, яких молоді хлопці не зустрінули досі на студентських вечорницях, товариських зустрічах, пластових таборах, по Гантерах, Союзівках чи Верховинах.

Чи вони зустрінуть своїх суджених на Балі інженерів? Невідомо. Але сама можливість такої зустрічі в крутіжі танцюючих пар, в притьмаренім блиску кінкетів, мерехтливих прожекторів та месмерично-спокусливих мелодій оркестри Іринея Коваля, створюють у балевій залі феєрично-казкову атмосферу, яка переносить молодих до іншої зони часу, в якій немає ні іспитів, ні економічної рецесії, ні турбот про найближче завтра.

Такою втечею від дійсности був останній Баль українських інженерів у Філядельфії, який, згідно з опитом учасників, був, якщо не найкращим, то одним з найкращих балів у довгій історії інженерних балів у Філядельфії. Його учасники розходилися розмріяні домів, з незабутніми спогадами.

До успіху цьогорічного Балю інженерів причинилися у великій мірі чотири речі: репрезентаційна заля, добірна публіка, добра оркестра та добра організація Балю. Приємно ствердити, що цьогорічну управу Філядельфійського Відділу ТУІ-А (Т-ва Українських Інженерів Америки) та Балевого комітету очолювали представники молодої генерації українських інженерів, в особах Романа Цигана та Євгена Зиблікевича, молодшого, які впровадили цілу низку інновацій в проведення цьогорічного Балю.

До них слід зачислити, між іншим, заступлення доцьогочасної розвагової програми (в часі Бенкету) музичною приграквою популярних українських мелодій, що не тільки дало змогу почати баль і презентацію дебютанток в означеному часі, але створило теж інтимний настрій поміж учасниками бенкету. Також несподіванкою було символічне відмічення якраз 22-го січня інж. Романом Циганом 65-ліття проголошення Незалежности Української Народньої Республіки та 64-ліття Соборности українських земель, із спонтанним повставанням з місць учасників бенкету та відспіванням українського національного гимну.

Цей зворушливий і патріотичний жест молодої людини, яка або не бачила України, або залишила її маленькою дитиною, становить наявну відповідь тим всім песимістам, які зловіщим голосом Кассандри питаються, де наші діти?..

Наші діти, в більшості, разом з нами; їх можна зустрінути в Пласті, СУМА, О-ДУМ-і, Школі українознавства, в Українському Музеї, Союзі Українок, в Українському Освітньо-Культурному Центрі, в українських студентських та професійних Товариствах, в Лізі Оборони Національних і Людських Прав, в Лізі Проти Знеславлення Українського Імени та всіх численних (може надто численних) імпрезах, протестах та маніфестаціях. Звичайно, вони ж становили більшість на останньому Балі українських інженерів у Філядельфії.

Вечір почався бенкетом, що його відкрив голова Т-ва інж. Р. Циган, передавши дальше ведення інж. Євгенові Зиблікевичеві, що сповняв ролю майстра церемонії. Їжу на бенкеті, до якого засіло поверх 280 осіб, поблагословив о. митрат Мирослав Харина, парох церкви св. Йосафата на Френкфорді.

Точно о годині 10-ій вечора розпочався Баль традиційним вальсом, який багатьом приявним пригадав колишні балі українських студентів Львівської політехніки „Основа" у Львові та які, подібно, як сьогоднішні балі українських інженерів у Філядельфії, втішалися великою славою та фреквенцією української молоді. На тих балях не було ані бенкетів, ані презентації дебютанток і тому балевий комітет не мав проблем з розподілом та обсадженням столів. Не було тоді також у звичаї, щоб панни приходили на баль зі своїми хлопцями та танцювали тільки з ними цілу ніч. На балях „Основи" всі бавилися з усіма, а з менш популярними паннами, чи пак тими, які не мали знайомих хлопців, танцювали члени балевого комітету. Забава звичайно тривала до білого ранку, а втомлені танцями учасники балю вертали домів не своїми автомобілями, а ранніми трамваями.

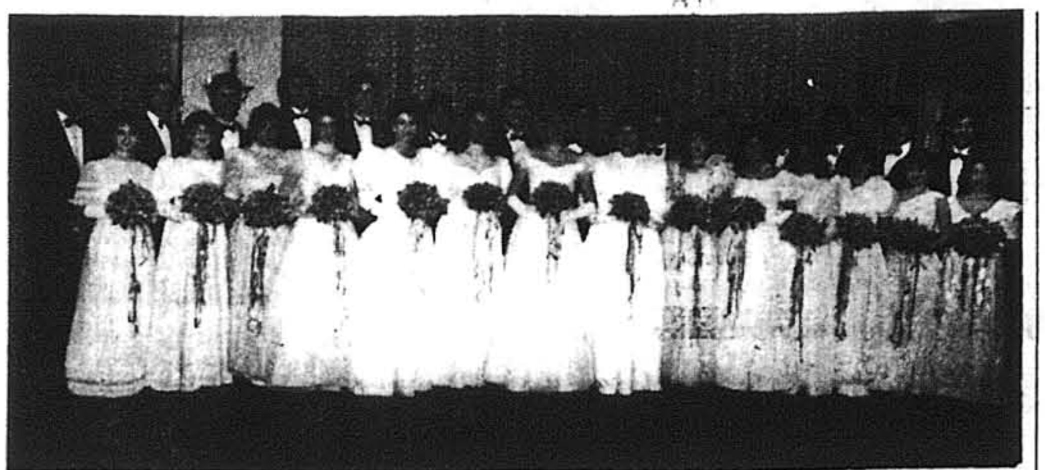
Але, як то кажуть, „що край—то обичай!". В Америці балі тривають коротше, зате більш в них змісту та атракцій, як презентації дебютанток, яка на Балі українських інженерів почалася точно о год. 11 вечора. До дебюту зголосилося 14 дебютанток; їх з ескортами представляв уміло д-р В. Карпинич; голова Т-ва інж. Р. Циган зі своєю дружиною припинали їм ленти та ґратулювали. Церемонія дебюту тим разом була переведена дуже справно завдяки добрій підготові та численним пробам, які переводили з дебютантками Марія Циган, Стефанія Зиблікевич Христя Сеник, Віра Андрейчик та Дзвінка Захарчук. По переведенні дебюту інж. Р. Циган сказав до дебютанток зворушливе слово, порівнявши їх до китиць білих квітів, що чаром своєї краси полонили усіх на балі.

Далі почався справжній баль, що своєю динамічною наснагою правив за доказ, що ми всі „козацького роду".

Нещодавно я мав розмову з одним знайомим, який поставив під сумнів доцільність влаштування балів у тому часі, коли на нашій батьківщині проходить нещадний наступ на українську мову і культуру, що ставить під загрозу існування українського народу, як окремої нації. Але, на мою думку, українці на поселеннях не можуть обмежити себе лише до панахид і академій. Наша основна мета — виховати молоде покоління в почутті національної свідомости та шляхом однокровних подруж задержати якнайбільшу її частину при українській громаді й українській Церкві. Але для цього, крім молодечих організацій і шкіл українознавства, потрібна також культура плекання товариського життя. І тут саме стає наявно вагоме значення українських балів, як плятформи контакту і самопізнання доростаючої молоді обох статей та продовження плекання традиційних зразків українського товариського життя, на яких, до речі, була вихована передова вітка української інтелігенції на батьківщині.

Тому слід бути тільки вдячним місцевому Т-ву Українських Інженерів Америки, що впродовж 33-ох років влаштовує свої балі (на відносно високому рівні), які дають змогу нашим дітям зустрічатися та пізнавати себе взаємно. Це становить запоруку, що українська етнічна група в ЗСА не розплинеться в асиміляційному казані нашого нового місця поселення, а навпаки, вона завжди матиме звернені очі на Україну.

Лев Яцкевич.

Дебютантки і ескорти на Балю інженерів — ТУІА у Філядельфії. (зліва): А. Раковський і У. М. Заліпська; Т. Яримович і І. Ю. Білик; А. Галушка і А. М. Литвин; Б. Кульчицький і Н. Барановська; Я. Гриців і Х. О. Санторе; М. Горбовий і Х. М. Комановська; Я. Плис і М. І. Щука; Я. Кульчицький і Р. В. Головчак; Ю. Ґавдяк і Л. Х. Гевка; Ю. Білик і Р. М. К. Сеник; Р. Качай і Л. Х. Німилович; А. Гораєцький і Р. Н. Андрейчик; Ю. Іхтіярів і М. Н. Михайлюк; М. Веремієнко і О. Б. Подоляк.

Українська...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

майстер Євген Віґілев і знаменитий танцюрист М. Тригубів. З тими танцюристами Театр Опери та Балету у Львові не мусів починати від експерименту. На сцені зразу появилися прегарні вистави з такими клясичними шедеврами, як „Дон Кіхот" композитора Мінкуса, що його вперше ставив колись Петіпа, „Копелія" та „Кармен" Бізе. Тут ми побачили і новий балет „Червоний мак" Ґлієра в постановці балетмайстра Євгена Віґілева. У всіх цих виставах першу ролю грала прима-балерина Львівського Театру Опери та Балету Валентина Переяславець. Ці спектаклі стояли на межі неправдоподібности. Львівська публіка ніколи раніше не знала й не бачила балету, й ось у той надзвичайний перехідний воєнний час у Львові існував театр з такими високомистецькими виставами балету. Тож усі рецензії та звідомлення з вистав були одною похвалою для цілого ансамблю, а передусім для першої танцюристки Валентини Переяславець. Партнером Валентини Переяславець був балетмайстер М. Тригубів, чи теж знаменитий танцюрист Ярославців. В той час ми теж мали щастя бачити найкращу креацію Валентини Переяславець — її Сольвейґ.

Балет „Пер Ґінт", у трьох діях і десяти відслонах, складений за сюжетом відомої драматичної поеми норвезького драматурга Генріка Ібсена з музикою, що її для цієї поеми склав найславніший норвезький композитор Едвард Ґріґ. Уже сама співпраця двох геніїв — драматурга Ібсена та композитора Ґріґа, та ще й чарівний фолкльор Норвегії, що його обидва мистці багато використали, надає цьому творові особливої краси. Критика підкреслювала чудову музику Сольвейжиної пісні, як і поетичний вступ до передостанньої дії. Відтворення Сольвейґ Валентиною Переяславець у мережаному плетиві вишуканих танкових кроків і рухів додало цій постаті й цілій виставі спеціяльного чару. Партнерами Валентини Переяславець були на переміну Тригубів і Ярославців. Поставив цей балет у Львові балетмайстер Євген Віґілев. Віґілев подався під кінець війни на еміґрацію і ставив знову „Пер Ґінт", в іншому вже складі та в іншій обстановці, в 1956 році в Базелі, а згодом ще й у Лондоні, під час балетного фестивалю у столиці Англії в 1963 році. М. Тригубів залишився у Львові; він теж поставив там „Пер Ґінт", наслідуючи — зрозуміла річ — хореографію першої вистави Віґілева; ця вистава ішла в багатьох театрах в Україні.

Валентина Переяславець, як знаємо, не залишилась у Львові. До кінця війни вона працювала у фабриці в Ляйпціґу, витерпівши не тільки від нелегкої праці, але й від постійного бомблення. Кінець війни був радісний і повний надій. Правда, про балетний театр не можна було навіть мріяти. Але балерина з такою школою і таким досвідом подумала про педагогічну працю. В Інґольдштадті Валентина Переяславець відкрила школу хореографії, й сама почала вправляти. Треба було майже двох років послідовної праці, щоб вона могла відзискати свою форму. За час перебування у Німеччині Валентина Переяславець дала із своїми учнями понад вісімдесят виступів на радість і втіху захоплених глядачів. Усі ці імпрези були безкоштовні.

Нове життя почалось щойно в Америці, куди Валентина Переяславець прибула на афідавіт Злученого Українського Американського Допомогового Комітету в понеділок, 13-го червня 1949 року, та опинилась у Філядельфії. Тут треба було їй пробиватися самій крізь життя. Як і інші мистці та інтелектуалісти, вона почала від фабрики. Працюючи у фабриці циґарет, балерина пригадувала свою ролю у „Кармен" та посміхалась, що ритм і координація рухів, що в неї виробив танець, допомагають їй у праці у фабриці. Та й у цих важких обставинах вона не забуває про своє мистецтво і створює імпровізовану школу клясичного танцю. Її бажанням було завжди передати своє мистецтво молодим адептам. Але мистця тієї величини, що Валентина Переяславець, не могли не завважити у цій країні, де мистецтво стає теж джерелом прибутків. Скоро вона переїжджає до Ню Йорку і тут, у цій метрополії, що живе великим і невтихаючим життям дістала місце вчительки балетного танцю у Карнеґі Голл.

Так почався новий період у мистецькому житті Валентини Переяславець — педагогічна кар'єра вчителя й інструктора. Про неї пішла слава й до неї стали приїжджати танцюристи навіть з інших країн, щоб під її досвідченим керівництвом підготуватися до виступів на світових сценах. Основою балетної школи Валентини Переяславець є праця. Мистецтво — це великий труд. Сама балерина підтвердила це своїм життям, повертаючись кілька разів до школи, щоб піднести свої мистецькі можливості. З цим великим досвідом вона могла передати своє мистецтво іншим, молодшим. І друга вимога — це дисципліна. Сказав один із її учнів, що такої дисципліни, як на лекціях у пані Переяславець, він не бачив навіть у Большому театрі в Москві. Дисципліна особливо важлива в танці, де танцюристка віддається мистецтву всім своїм тілом, всіма фібрами нервової системи, всією увагою і думкою. Крім зайнять у балетній школі Валентина Переяславець віддає свої педагогічні знання й українській молоді. Вона виплекала цілу плеяду молодих адептів балету, що з них деякі стали самостійними мистцями. Не всі її учні стали професійними танцюристами, але всі вони дістали у школі Валентини Переяславець гарну підготову, щоб розуміти і любити балетне мистецтво.

Слава Валентини Переяславець не пішла в забуття. Наша балерина все ще є інструктором визначних мистців балету, що сьогодні їх імена є на устах широкої публіки, з Марґарет Фонтейн і Рудольфом Нуреєвом включно. Її запрошують, як учителя-гостя і до Королівськго балету в Лондоні, і до Державної опери у Відні, і до Академії в Кольонь, і до інших міст, де є балетні театри. Вона укладає танці для визначних балерин і танцюристів, з її вказівок і лекцій користали Нора Ковач, Іштван Рабовський, Аліція Алонзо, Джон Кріца та багато інших мистців балету світової слави.

Валентина Переяславець — це визначний і заслужений мистець; її ім'я є в Оксфордському словнику балету, де подана її біографія та мистецькі і педагогічні досягнення. Це доказ, що вона має своє місце у світовому балетному мистецтві.

Та для нас вона незабутня Сольвейґ — чарівна й неповторна, що її ми побачили ще у Львові й не можемо забути.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

РОЗА СОМКАЙЛО, член УНС Відд. 293-го, померла 10-го січня 1983 року на 74-му році життя. Нар. 16-го січня 1908 року в Україні. Членом УНС стала в 1965 році. Залишила в смутку синів Віктора і Милтона. Похорон відбувся 13-го січня 1983 року на цвинтарі св. Карла в Пайнлон, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Роман Форостина, секр.

НЕСТОР ТУРЛІС, член УНС Відд. 1-го ім. св. Андрея в Шамокіні, Па., помер 19-го лютого 1983 року. Нар. в Калпмонті, Па. Членом УНС став 1935 року. Залишив у смутку дві доньки, Ольгу і Олену Баррет та сина Мирона. Похорон відбувся на цвинтарі Всіх Святих в Елисбиргу, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Юрій Олиняк, секр.

БРОНИСЛАВА ШМАҐАЛА, Член УНС, Відд. 102-го ім. свв. Петра і Павла в Янгставні, Огайо, померла 20-го лютого 1983 року на 86-му році життя. Нар. 15-го серпня 1896 року в Зах. Україні. Членом УНС стала 1929 року. Залишила в смутку доньок, Марію Бобечко, Естеллу Волошин і сина Тараса з родинами, шість внуків і шість правнуків. Похорон відбувся 23-го лютого 1983 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!
Микола Бобечко, секр.

РОЗАЛІЯ КОВАЛЬ, член УНС Відд. 248-го ім. Богдана Хмельницького в Ковтсвіллі, Па., померла 22-го лютого 1983 року на 91-му році життя. Нар. 1890 року в Україні. Членом УНС стала в 1925 році. Похорон відбувся 25-го лютого 1983 року на цвинтарі св. Івана в Компасі — Вагонтавні, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Ірена Пасічник, секр.

МИХАЙЛО А. ЛИСОГІР, член УНС Відд. 386-го Т-ва „Вільна Україна" в Шароні, Огайо, помер 25-го жовтня 1982 року на 33-му році життя. Нар. 2-го лютого 1949 року в Шароні, Огайо. Членом УНС став в 1962 році. Залишив в смутку батька Михайла, матір Олену, сестру Линду і брата Линна. Похорон відбувся на цвинтарі „Лейк Парк" у Янгставні, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар.